

Áttekintés

Külföldi működotoke-befektetések a fejlődés érdekében: a haszon maximalizálása és a költségek minimalizálása

Overview

Foreign Direct Investment for Development: Maximising Benefits, Minimising Costs Hungarian translation

Ez az áttekintés fordítás az OECD tanulmányok szemelvényeiből.
Ezek díjmentesen hozzáférhetőek az online OECD könyvesboltból
www.oecd.org/bookshop/

Ez az áttekintés nem tekintendo hivatalos OECD fordításnak.

ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT

GAZDASÁGI EGYÜTTMUKÖDÉSI ÉS FEJLESZTÉSI SZERVEZET

Bevezetés

A külföldi működotoke-befektetések (FDI) szerves részét képezik egy nyitott és hatékony nemzetközi gazdasági rendszernek és nagyfokú katalizátorai a fejlődésnek. Ám az FDI jótéteményei nem jönnek létre automatikusan és egyformán az országok, körzetek és helyi közösségek között. A nemzeti irányelvek és a nemzetközi befektetési szerkezetek meghatározzák, hogy az FDI milyen mértéku a fejlődő országokban és hogy milyen teljes hasznot jelent a fejlődésre nézve. A kihívások elsősorban azokat a házigazda országokat érintik, amelyeknek szükségük van egy átlátszó, széleskörű és hatékony irányvonal lehetőségére a befektetésekhez, valamint az ezek megvalósításához szükséges humán és intézményi teljesítményre.

Mivel a legtöbb FDI áramlat az OECD országokból ered, a fejlett országok hozzájárulhatnak ezen fejlődés elmozdításához. A fejlett országok elmozdíthatják a fejlődő országok hozzáférését a nemzetközi piachoz és technológiához, egy sokkal általánosabb szinten biztosíthatják az irányvonalak koherenciáját, külföldi fejlődési támogatást (ODA) nyújthatnak a közösségi és magán jellegű befektetési projektek hasznosításához, bátoríthatják a nem-OECD országok szabályokon alapuló nemzetközi ágazatokba való továbbintegrálását a befektetések érdekében, elvégezhetik az OECD Irányelvek Multinacionális Vállalatoknak (Guidelines for Multinational Enterprises) aktív promócióját az OECD Nemzetközi Befektetések Nyilatkozatának más elemeivel együtt (Declaration on International Investment); és megoszthatják a nem-tagállamokkal az OECD társak által végzett felülvizsgálatra (peer review) alapozott megközelítését a befektetési teljesítménnyel szemben.

Összefoglalás és következmények

A jelen tanulmány a külföldi szervezetek jelenlétéből származó elonyök maximalizálására összpontosít...

A fejlődő országok, a feltörekvőben lévő piacok és az átmeneti állapotban lévő gazdaságok az FDI-t egyre inkább a gazdasági fejlődés, modernizáció, bevételnövekedés és foglalkoztatottság forrásának tekintik. Az országok liberalizálták az FDI rendszerüket és számos irányvonal-intézkedést hoztak, hogy vonzzák a befektetéseket. Felvetették annak a kérdését, hogy milyen hazai irányvonalakra van szükség arra, hogy a külföldi jelenlét hasznát maximalizálják a hazai gazdaságban. A „Külföldi működőke-befektetések a fejlődésért” című tanulmány elsősorban erre a kérdésre próbál figyelmet fordítani, összpontosítva elsősorban az FDI makroökonómiai fejlődésre és más jólétet-fokozó folyamatokra, továbbá azokra a csatornákra, amelyeken keresztül ez a haszon létrejön.

Az FDI átfogó haszna a fejlődő országok gazdaságára jól dokumentált. Ha adott a házigazda ország megfelelő irányelve és egy alapszintű fejlődés, a tanulmányok túlnyomó része azt mutatja, hogy az FDI eloidézi a külső technológiai hatásokat, elősegíti a humántöke alakulását, hozzájárul a nemzetközi kereskedelembe való integrációhoz, segíti a jóval versenyképesebb üzleti környezete létrehozását és fokozza a vállalkozások fejlődését. Mindezek hozzájárulnak egy nagyobb gazdasági növekedéshez, amely a leghatásosabb eszköz a szegénység enyhítésére a fejlődő országokban. Ezenkívül, a szigorúan gazdasági hasznon túl, az FDI segíthet a házigazda ország környezeti és szociális feltételeinek javulásában, például a „tisztább” technológiák átvitelével és több szociális felelősséggel bíró vállalati intézkedések meghonosításával.

...külföldi cégeken keresztül, miközben figyelembe veszi a meglévő költségeket, és javaslatokat ezek csökkentésére

E beszámoló nem csupán az FDI fejlődésre való pozitív hatásaival foglalkozik. Figyelembe veszi a házigazda országok gazdaságának lehetséges – gazdasági és nem gazdasági – hátrányait is. Míg a legtöbb hátrány – melyeket ebben a beszámolóban mint „költségeket” írunk le – fenntarthatóan a házigazda országok belpolitikájának hiányosságait tükrözi, fontos kihívással nézünk szembe akkor, amikor ezek a hiányosságok nem könnyen küzdhetők le. A potenciális hátrányok magukban foglalják a kifizetések egyensúlyának megromlását a nyereségek hazatelepítése révén (noha ezt sokszor ellensúlyozza a bejövő FDI), a helyi közösségekkel való pozitív kapcsolat hiányát, az FDI potenciálisan káros környezeti hatását, főleg a kitermelő – és nehézipar esetén, a felgyorsított kereskedelem társadalmi szétszaggatottságát a kevésbé fejlett

országokban, és a konkurencia hatásait a nemzeti piacokon belül. Továbbá, néhány házigazda ország hatóságai a nemzetközileg működő vállalatoktól való növekvő függést úgy érzékelik, hogy a politikai szuverenitás elvesztését jelenti. Még néhány elvart elony is bizonytalanná válik akkor, ha például a házigazda gazdaság adott gazdasági fejlettségi állapotában nem képes elonyére fordítani az FDI által áthelyezett technológiákat és szakértelmet.

I. Irányvonalak

Az FDI új rekordokat döntött 1999-ben és 2000-ben....

Az FDI áramlásának nagysága továbbra is rekordokat döntött az elmúlt évtized során, mielőtt 2001-ben visszaesés lett volna tapasztalható. 2000-ben a világ teljes beáramlása elérte az 1,3 trillió amerikai dollárt, négyszer többet mint öt évvel korábban. Ezen beáramlások átvevoinek több mint 80 százaléka és a kiáramlások kezdeményezőinek több mint 90 százaléka a „fejlett országokban” található. Az OECD országokból való kiáramlás lebontása az 1.Táblázatban található.

1.Táblázat: Az OECD országokból áramló FDI területenkén

	Millió amerikai dollárban				Teljes érték százalékában			
	1985	1990	1995	2000	1985	1990	1995	2000
VILÁG, <i>amelybol:</i>	61 277	235 836	335 194	1 068 786	100	100	100	100
OECD országok	42 055	189 166	263 716	904 349	68,6	80,2	79,7	84,6
Egyéb országok	19 222	46 670	71 437	137 747	31,4	19,8	21,3	12,9
<i>Amelyekbol:</i>								
Afrika	404	195	3 100	7 267	0,7	0,1	0,9	0,7
Ázsia*	2 171	12 650	25 106	29 494	3,5	5,4	7,5	2,8
Európa*	8	408	3 570	14 026	0,0	0,2	1,1	1,3
Latin Amerika és Karib szigetek*	9 101	118 948	23 632	68 374	14,9	8,0	7,1	6,4
Közel- és Közép - Kelet	212	1 056	1 936	1 571	0,3	0,4	0,6	0,1
Igénybe nem vett	7 325	13 413	14 093	17 015	12,0	5,7	4,2	1,6

*kivéve az OECD országokat

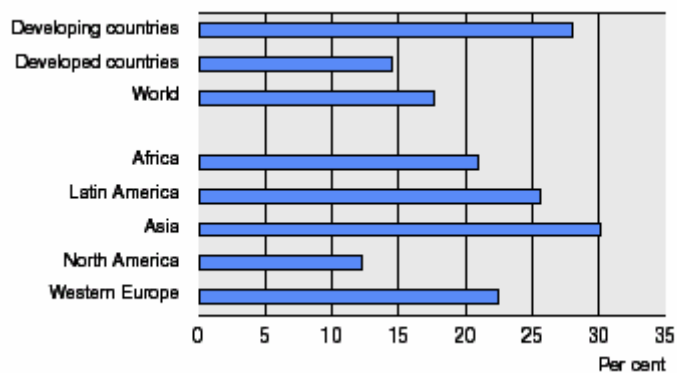
Forrás: OECD International Direct Investments Statistics (Nemzetközi tokebefektetések statisztika)

...mindannak ellenére, hogy a fejlett országok voltak a fő jövedelemélvezők, a fejlődő országok is hozzájutottak gazdaságilag jelentős összegekhez...

A fejlődő országok felé tartó limitált FDI rész nagyon egyenlőtlenül oszlik el, a teljes, az OECD országokból a nem OECD országokba tartó FDI áramlás két-harmada Ázsiába és Latin Amerikába kerül. E kontinenseken belül néhány ország kerül a középpontba, mint Ázsia esetén Kína és Szingapúr. Mindezek ellenére, az FDI beáramlások jelentős összegeket jelentenek számos fejlődő ország számára. Jó néhányan közülük, helyi gazdaságuk méretével összehasonlítva, olyan FDI szintet érnek el, amelyek túlszárnyalják a legnagyobb OECD gazdaságokat (1. Ábra). Másfelől, a fejlődő országok felé való világméretű FDI áramlás széles sávban túlszárnyalja a külföldi piacokra szánt hivatalos fejlődési támogatást (ODA), ami tovább hangsúlyozza annak a szükségességét, hogy az FDI-t a gazdasági fejlődés eszközeként használjuk. Az afrikai kontinens láthatóan problémás helyzete az FDI-vel kapcsolatosan röviden tárgyalásra kerül az 1. Szövegdobozban.

...főleg a zöldmezős beruházás formájában.

Az utóbbi években az FDI áramlások növekvően nagy része fúziók és felvásárlások révén jött létre (M&As). Ez egyrészt a tengerentúli szervezetek rohamos felvásárlását, másrészt az 1990-es években a világ nagy részén megvalósított nagyarányú privatizációs programokat tükrözi. Viszont a fejlődő országokban a közvetlen befektetők számára a belépési módszert túlnyomóan a zöldmezős beruházások jelentették (typu greenfield), ezt követte a külföldi vállalatok részvétele a privatizációban.

1. Ábra: Belso FDI készlet, 2000 (GDP részeként)

Fejlodo országok

Fejlett országok

Világ

Afrika

Latin Amerika

Ázsia

Észak Amerika

Nyugat Európa

Forrás: UNCTAD.

1. Szövegdoboz: **Belso FDI Afrikában**

Az egész Afrikai Kontinens (kivéve Dél Afrikát) 2000-ben 8,2 milliárd amerikai dollár becsült értékű FDI beáramláshoz jutott. Összehasonlításképpen, ez azonos az ebben az évben, Finnország által megszerzett belso FDI-vel, s mindösszesen a világszintű FDI áramlás 0,6 százalékát jelenti. Néhány legújabb tanulmány tárgyalta az afrikai államok látszólag látványos sikertelenségének lehetséges okait a külföldi befektetők vonatkozásában.

Az FDI Afrika felé való áramlását motiváló fő faktorok az elmúlt évtizedekben láthatóan a házigazda országokban található természeti források voltak (pl. a nigériai és az angolai kőolajiparba történő befektetések) és kisebb arányban a helyi gazdaság mérete. Az FDI gyenge mértékének okai a legtöbb afrikai országban valószínűleg ugyanazokra a tényezőkre vezethetők vissza, amelyek hozzájárultak a kontinensen belüli általánosan alacsony rátájú magánbefektetésekhez a GDP vonatkozásában. Tanulmányok ezt arra a tényre vezetik vissza, hogy míg a befektetésekből származó bruttó bevétel nagyon magas lehet Afrikában, addig ezt több mint ellensúlyozzák a magas adók és a tokevesztés jelentős kockázata. Ami a kockázati faktorokat illeti, elemzők most már egyetértenek abban, hogy három közülük különösen meghatározó lehet: a makróökonómiai instabilitás, a javak elvesztése a szerződések törvényi alkalmazhatatlansága miatt és a fizikai pusztítás a fegyveres konfliktusok révén (1). Ezek közül a második különlegesen elkedvetlenítő a külföldön élő befektetők számára, mivel ok általában ki vannak zárva azokból a nem hivatalos megállapodásokból és végrehajtásokból, amelyek egy átlátható jogi rendszer hiányában kialakulnak.

Néhány más olyan FDI-t visszatartó tényezőt is megemlítenek legújabb tanulmányok, mint a nemzeti gazdaságpolitikák észlelhető fenntarthatósága, a közszolgálat rossz minősége és a zárt kereskedelmi rendszer (2). Még ott is, ahol az FDI-vel szembeni akadályok nem tunnek áthidalhatatlannak, a befektetők erős ösztönzést éreznek a „várjunk és majd meglátjuk” hozzáállásra. Az FDI (és főleg a zöldmezős beruházások) egy fontos megfordíthatatlan elemet tartalmaznak; ahol a befektetők kockázattérzékelése megnőtt, erős mozgatórugókra van szükség ahhoz, hogy az FDI-t úgy vállalják fel, döntésük késleltetésével szemben (3). Ez a probléma összetett ott, ahol demokrácia vagy bármiféle más politikai legitimitás hiánya a kormányzati rendszert hirtelen változásokra teszi hajlamosá. Végül, egy másik oknak tekintendo a hatékony helyi piaci integrációs erőfeszítés hiánya (4). Ezért, a nemzeti piacok kicsik maradtak és szerény léptékben növekedtek (és néhány esetben még vissza is estek).

Néhány országnak viszont sikerült vonzást gyakorolnia az FDI-re, láthatóan a helyi üzleti légkör minőségének köszönhetően. Érvésként elhangzott, hogy olyan országok mint Mozambik, Namíbia, Szenegál és Mali a késői '90-es években mint viszonylag jótékony befektetési környezettel bírók jelentek meg (5). Ez úgy tunik, hogy elsősorban a piac liberalizációjára törekvő kormányzati politikából, privatizációs programok beindításából, a befektetési szabályok modernizálásából és a nemzetközi FDI egyezmények átvételéből, jónéhány széles gazdasági hatással bíró elsődleges fontosságú projektek kifejlesztéséből adódott, és, végül, széles körvonalazott reklámkampányok beindításából, azzal a céllal, hogy mindezekről a javulásokról a befektetők informálva legyenek.

1. E. Hernández-Catá (2000), "Raising Growth and Investment in Sub-Saharan Africa: What Can Be Done?", IMF Policy Discussion Paper, PDP/00/4.

2. See, for example, D. Dollar and W. Easterly (1998), "The Search for the Key: Aid, Investment and Policies in Africa", World Bank Working Paper.

3. L. Serván (1996), "Irreversibility, Uncertainty and Private Investment: Analytical Issues and Some Lessons for Africa", World Bank Working Paper.

4. N. Odenthal (2001), "FDI in Sub-Saharan Africa", Technical Paper No. 173, OECD Development Centre.

5. J. Morisset (2000), "Foreign Direct Investment in Africa: Policies also Matter", World Bank Working Paper.

II. Az FDI és a növekedés

Széles körben elfogadott, hogy az FDI-nek létezik „kiegészítő” hatása a gazdasági növekedésre. Ennek a nagysága azonban kevésbé világos...

Az aktuális befektetésből származtatható eredeti makroökonomiai stimuláción túl, az FDI a teljes hatóero termelékenységének növelése által hat a növekedésre és, sokkal általánosabban, a forráshasználat hatékonyságának növelése által a befogadó gazdaságban. Ez a következő három csatornán keresztül működik: az FDI és a külföldi kereskedelmi áramlás közötti kapcsolatok, a túlsordulások és a többi külsőségek a házigazda ország üzleti körzetével szemben és a strukturális tényezőkre való közvetlen hatás a házigazda gazdaságban.

A legtöbb empirikus tanulmány arra a következtetésre jut, hogy az FDI mind a tényezők termelékenységéhez, mind pedig a bevétel növekedéséhez hozzájárul a házigazda országokban, túl azon, amit a helyi befektetések kiválthatnának. Sokkal nehezebb azonban felbecsülni e hatás nagyságát, nem kevésbé azért, mert a fejlődő országokba történő FDI beáramlások sokszor egybeesnek össze nem függo tényezők által létrehozott szokatlanul magas növekedési értékekkel. Az még korántsem világos –bár gyakran elhangzik- hogy az FDI pozitív hatásait csökkenti-e a helyi befektetések részlegesen kizorító jellege,. Néhány kutató bizonyítékkal szolgál a kizorítás létére, míg mások azt a következtetést vonják le, hogy az FDI éppen a helyi befektetés növelésére szolgál. Mindenesetre, éppen amikor a kizorítás létrejön, a tiszta hatás általában hasznos marad, nem kevésbé azért, mert a helyettesítés éppen az elégtelen helyi toke kibocsátását eredményezi a többi befektetési cél érdekében.

...főleg a kevésbé fejlett országokban, ahol az alacsony iskolázottsági és technológiai standardok, valamint a gyenge pénzügyi piacok visszatartják a hasznot.

A legkevésbé fejlett gazdaságokban úgy tunik, hogy az FDI valahogyan kisebb hatással van a növekedésre, amely a „küszöb külsőségek” jelenlétének tulajdonítható. Úgy tunik, hogy a fejlődő országoknak el kell érniük egy bizonyos szintű oktatási, technológiai, infrastrukturális és egészségügyi szintet, mielőtt képesek lennének hasznot húzni a piacaikon lévő külföldi jelenlétből. Tökéletlen vagy alulfejlett pénzügyi piacok is szintúgy megakadályozhatják, hogy egy ország élvezze az FDI minden elonyét. A gyenge pénzügyi közvetítés sokkal erőteljesebben érinti a helyi vállalkozásokat mint a multinacionális vállalkozásokat (MNEs). Néhány esetben ez pénzügyi források hiányához vezethet, amely megakadályozza, hogy megragadják a külföldi jelenlétből származó üzleti lehetőségeket. A külföldi befektetők fizikai infrastruktúrában és a pénzügyi ágazatban való részvétele (amely megfelelő szabályozási keretek alá esik) erre a két alapra fektetve nyújt segítséget.

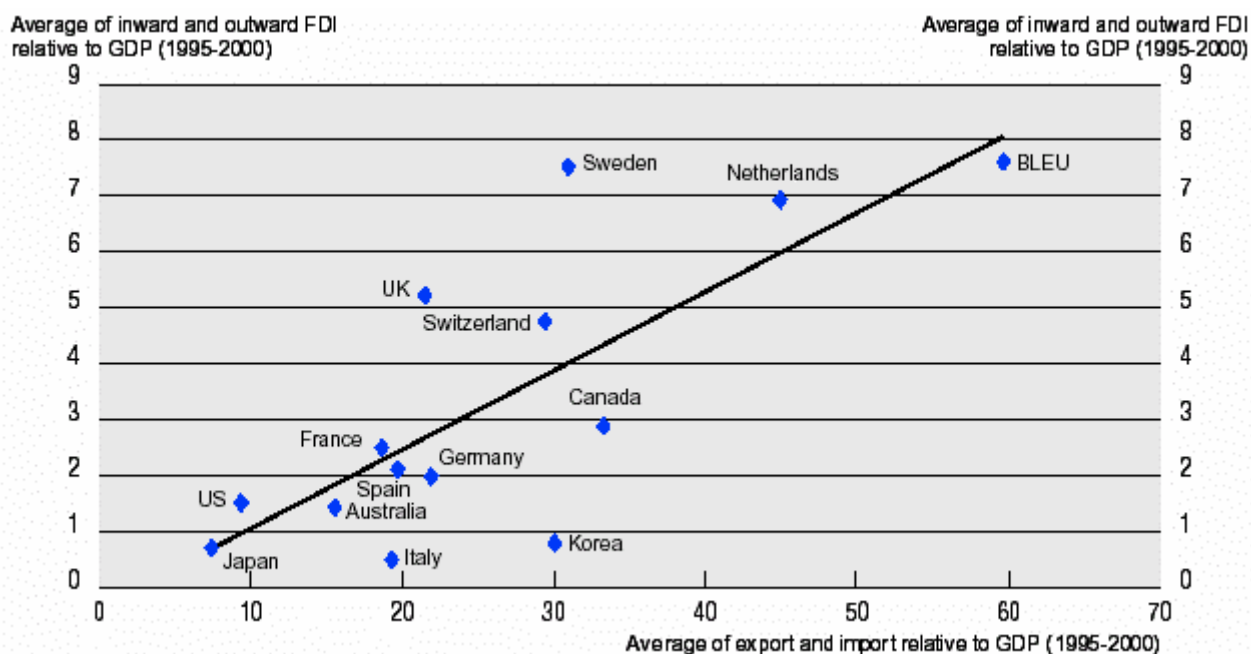
a) Kereskedelem és befektetés

Míg az FDI házigazda országok külkereskedelmére vonatkozó hatásának empirikus bizonyítékai országokként és gazdasági ágazatokként jelentosen változnak, azonban mégis van konszenzus azt illetoen, hogy az FDI és a kereskedelem közötti kapcsolatot szélesebb kontextusban kell szemlélni, mint a befektetés közvetlen hatását az importra és az exportra. Az FDI legfontosabb, kereskedelemhez fuzodo elonye a fejledo országok szempontjából az, hogy hosszú távon hozzájárul a helyi gazdaság világgazdasághoz való szorosabb felzárkózásához egy olyan folyamat révén, amely magában foglalja a nagyobb import és export tevékenységet. Más szóval a kereskedelem és a befektetés vonatkozásában egyre eroteljesebben hangsúlyossá válik, hogy kölcsönösen megerosítik a határokon átívelo tevékenységeket. Viszont a házigazda országoknak azt is figyelembe kell venniük, hogy az FDI milyen rövid- és középtávú hatással lesz a külkereskedelemre, főleg akkor, ha szembe kell nézni a folyószámla követelményeivel; ezenkívül néha azzal a problémával is szembesülniük kell, hogy a külföldi tulajdonban levo vállalatok és ezek anyavállalatai mennyire csökkenthetik a külföldi tartalékokat.

Az FDI általában a nagyobb mértéku nemzetközi kereskedelmi integrációval tandemben jelentkezik, mely tükrözheti a növekvó vertikális integrációt, valamint a transznacionális elosztóhálózatok létrejöttét

Ahogy az országok fejlődnek és elérik az ipari ország státusát, a beáramló FDI hozzájárul a globális gazdaságba való további integrációjukhoz azáltal, hogy eloidézi és fellendíti a külkereskedelmi áramlást (a kereskedelemre való nyitottság és a befektetés közötti kapcsolatot a 2. Ábra szemlélteti). Kétségtelenül jónéhány tényező szerepet játszik. Ezek magukban foglalják a nemzetközi hálózatok fejlődését és megerosödését a kapcsolódó vállalatokat illetoen, és a külföldi leányvállalatok növekvó fontosságát az MNE elosztási, eladási és marketing stratégiái számára. Mindkét esetben ez egy fontos irányelvvel kapcsolatos következményhez vezet, ahhoz, hogy egy fejledo ország FDI-t vonzó képessége jelentosen befolyásolható azáltal, hogy a belépo milyen mértékben fér hozzá az import és export tevékenységekben való részvételhez. Ez viszont azt implikálja, hogy az eljövendo házigazda országok stratégiájában a nemzetközi kereskedelem felé levo nyitott politikai irányvonalnak központi szerepet kell játszania abban, hogy elonyt merítsenek az FDI-ból. Ellenben a befekteto országok tisztában kell, legyenek azzal, hogy a fejledo országokból való import korlátozásával hatékonyan csökkentik ezen országok külföldi közvetlen befekteteket vonzó körét. A házigazda országok azzal a stratégiával is vonzhatják az FDI-t, hogy a regionális liberális és integrációs kereskedelmi politikát folytatva megnövelik a megfelelo piacokat.

2. Ábra: Az FDI nyitottsága és a kereskedelem

Average of inward and outward FDI relative to GDP (1996-2000) – be- és kiáramló FDI átlagértéke a GDP-hez viszonyítva (1995-2000)

Average export and import relative to GDP (1996 -2000) – az export és import átlagértéke a GDP-hez viszonyítva (1995-2000)

- Sweden - Svédország
- Netherlands - Hollandia
- BLEU - Belgium i Luksemburg
- UK - Egyesült Királyság,
- Switzerland - Svájc
- Canada - Kanada
- France - Franciaország
- Germany - Németország
- Spain - Spanyolország
- US – Egyesült Államok
- Australia - Auszália
- Japan - Japán
- Italy - Olaszország
- Korea - Korea

Forrás: OECD International Direct Investment Statistics and OECD Economic Outlook.

Az FDI azon képessége, hogy hozzájáruljon az exportképességekhez helyzettől függo. Az exportfeldolgozó zónák eszközei lehetnek a gyorsabb integrációnak, de ennek ára van

A házigazda országok azon képessége, hogy az FDI-t az export növelésére fordítsák, rövid és középtávon helyzettől függo. Az FDI exportfellendító hatásának legtisztább példáját ott találhatjuk, ahol a belso befektetések azokat a házigazda országokat segítik, amelyek pénzügyileg arra voltak kényszerítve, hogy saját készleteiket (pl. ásványkitermelésbe való külföldi befektetés) vagy földrajzi helyzetüket (pl. néhány átmeneti gazdaságba való befektetés) használják ki. Növekvő érdeklődést váltottak ki azok a célintézkedések, amelyek az FDI elonyeinek hasznosítására jöttek létre annak érdekében, hogy a házigazda gazdaságokat - főleg az export feldolgozó zónák (*export processing zones* - EPZ) létrehozásával- sokkal közelebbül integrálják a nemzetközi kereskedelmi áramlatba. Sok esetben ezek mind az import, mind az export növeléséhez is hozzájárultak a fejlődő országokban. Az viszont nem világos, hogy a helyi gazdaság hasznára történtek jóvátesznek-e olyan hátulütöket, mint a közpénzek EPZ fenntartására való fordítása, vagy azokat a veszélyeket, amelyet egy egyenlotlen játéktér megteremtése jelent a hazai és a külföldi vállalatok között, az ehhez kapcsolódó nemzetközi licitháborúval együtt.

Az FDI általában nem megfelelo eszköz az importhelyettesítő stratégiákhoz.

A legújabb tanulmányok nem támogatják azt a feltételezést, hogy a kevésbé fejlett országokban a belso FDI az importokat helyettesíti. Sőt, az FDI az import felvirágozását hozza létre, ami gyakran lépcsőzetesen csökken azáltal, hogy a helyi vállalatok megszerzik a kézséget a belépo MNE-vel való alvállalkozói kapcsolatra.

b) Technológiai áthelyezések

A közgazdasági irodalom úgy határozza meg a technológiai áthelyezéseket mint talán a legfontosabb csatornát, melyen keresztül a külföldi vállalatok jelenléte pozitív külsőségeket eredményez a fejlődő házigazda gazdaságban. A fejlett világban az MNE a legfontosabb forrása a vállalati kutatásra és fejlődésre irányuló (R&D) tevékenységeknek és általában véve magasabb szintu technológiával rendelkeznek mint amik a fejlődő országokban hozzáférhetőek, s így azzal a lehetőséggel bírnak, hogy jelentos technológiai áthatást eredményezhetnek. Az viszont, hogy az MNE milyen módon és milyen mértékben mozdítja elo az ilyen áthatásokat, az helyzettől és ágazatoktól függoen változik.

A technológiai áthelyezések fontos aspektusát képezik az MNE jelenlétének, főleg a vertikális kapcsolatokon keresztül...

A technológiai áthelyezés és diffúzió négy egymással összefüggő csatornán keresztül működik: a házigazda országokban lévő szállítókkal vagy vásárlókkal való vertikális kapcsolatok, az azonos iparban konkuráló vagy kiegészítő vállalatokkal való horizontális kapcsolatok, a képzett munkaerő áramlása és az R&D nemzetköziesítése révén. A pozitív áthatások bizonyítéka a vertikális kapcsolatok esetén a legerősebb és a legkonzisztensebb, főleg a fejlődő országokban a helyi szállítókkal való „fejletlen” kapcsolatok révén. Az MNE általában technikai támogatást, képzést és más információkat szolgáltat a szállítók termékminőségének javításához. Számos MNE támogatást nyújt a helyi szállítók számára nyersanyagok és átmeneti javak vásárlásához, valamint a termelői berendezések modernizálásához és javításához.

... míg a horizontális kapcsolatok fontossága még mindig vita tárgyát képezi.

A horizontális áthatások esetén nehéz megbízható empirikus bizonyítékot találni, mert az MNE egy kevésbé fejlett országba való belépése olyan módon hat a helyi piac struktúrájára, hogy azt a kutatók nem tudják könnyen ellenőrzés alatt tartani. Az áthatás horizontális dimenziójáról készült, viszonylag kevés tanulmány vegyes eredményeket szült. Ennek egyik oka a külföldi vállalatok azon erőfeszítésében rejtezhet, hogy megakadályozzák közvetlen versenytársaik hozzájutását szakértelmükhöz. Néhány újabb bizonyíték arra utal, hogy a horizontális áthatások sokkal fontosabbak azon vállalatok esetében, melyek különböző ágazatokban tevékenykednek.

A növekedésre való hatás a külföldi technológiák „relevanciájától” függ, és a házigazda ország alapvető technológiai szintjétől.

Egy kikötés kapcsolódik az áthelyezett technológiák relevanciájához. Ahhoz, hogy a technológiai áthelyezés külsőségeket generáljon, az adott technológiáknak relevánsnak kell lenniük a házigazda ország üzleti ágazata számára, azon túl, hogy valamelyik vállalat elsonek veszi át őket. Nagyon fontos a házigazda ország üzleti ágazatának technológiai szintje. A bizonyítékok azt sugallják, hogy az FDI akkor lesz sokkal pozitívabb hatású mint a helyi befektetések, ha a helyi vállalatok és a külföldi befektetők közötti „technológiai hézag” relatíve korlátozott. Ahol fontos különbségek uralkodnak, vagy ahol a házigazda ország abszolút technológiai szintje alacsony, nem valószínű, hogy a helyi vállalatok képesek lesznek befogadni az MNE által áthelyezett külföldi technológiákat.

c) Humántoke növelés

Az FDI humántokére gyakorolt fő hatása a fejlődő országokban közvetettnek tűnik, amely nem elsősorban az MNE erőfeszítésein keresztül jön létre, hanem inkább az FDI vonzását a megnövelt humántoke révén kereso kormánypolitikák által. Mihelyt az egyéneket az MNE leányvállalatai alkalmazzák, ezeknek a humántokéje tovább növekedhet a tréningek és a munkahelyi tanulás által. Ezek a leányvállalatok pozitív hatással lehetnek más olyan vállalatok humántoke növelésére, amelyekkel kapcsolatokat fejlesztenek ki, beleértve ebbe például a szállítókat is. A humántoke minőségének javítása további hatással bír, amint a munkaero más vállalatokhoz áramlik és néhány alkalmazottból vállalkozó válhat. Ily módon, a humántoke fejlődése bensőségesen összefügg más, tágabb fejlesztési kérdésekkel.

A humántoke lényeges része egy ország létrehozó gazdasági környezetének. Különösképpen, fontos elérni egy bizonyos minimum szintu oktatási szintet...

Kiemelkedő fontosságú az FDI környezetének létrehozása szempontjából az általános oktatásba és más fő humántokébe való befektetés. Egy bizonyos minimális oktatási szint elérése nélkülözhetetlen ahhoz, hogy egy ország vonzást gyakoroljon az FDI-re és maximalizálja humántoke áthatást a külföldi vállalkozások jelenléte által. A minimális szint iparáganként és a házigazda ország karakterisztikus környezetéből adódóan különbözik. Az oktatás önmagában nem elég ahhoz, hogy egy ország vonzóvá váljon a külföldi közvetlen befektetők számára. Viszont ahol jelentős „tudáskülönbség” húzódik meg a külföldi beáramlás és a házigazda gazdaság többi része között, nem várhatóak el jelentős áthatások.

...és az alapvető munkapiaci szabályokat be kell tartani. A házigazda gazdaságban az általános oktatás lényeges marad.

Egy másik fontos eleme a létrehozó környezetnek a házigazda ország munkaero-piaci standardja. A diszkrimináció és a visszaélések elleni intézkedésekkel a hatóságok támogatják az alkalmazottak azon lehetőségeit, hogy megnöveljék humántokéjuket és ösztönzik is őket erre. Ugyanígy, egy olyan munkaeropiact, ahol a szereplők hozzáférnek bizonyos fokú biztonsági és szociális elfogadottsághoz, alkalmasabb azon flexibilitás megteremtésére, amely kulcsfontosságú a humántokére alapozott gazdasági stratégiák esetében. Ez olyan környezetet szolgáltat, amelyben az OECD országokban lévő MNE-k sokkal könnyebben képesek működni, alkalmazva országuk standardjait és hozzájárulva a humántoke fejlődéséhez. E cél továbbmélyítéséhez egy másik stratégiát jelent, az *OECD Nemzetközi Befektetésről és Multinacionális Vállalatokról Szóló Nyilatkozatában* (Declaration on International Investment and Multinational Enterprises), megfogalmazottakhoz való csatlakozás, amely elmélyítené az „*Irányelvek Multinacionális Vállalatoknak*” (Guidelines for Multinational Enterprises).címu dokumentumban lefektetett alapelvek elfogadását.

A humántoke növelése a külföldi leányvállalatokon keresztül hasznos adalék...

Míg az MNE jelenlétének elonyei a humántoke növelés számára általánosan elfogadottak, ugyanilyen világos az is, hogy ezek mértéke jelentosen kisebb, mint az általános (köz) oktatásé. Az FDI által nyújtott tréning elonyös hatásai kiegészítik, de nem helyettesítik a készségek szintjének általános növekedését. Az MNE jelenléte viszont hasznos demonstratív hatással bír, mivel a vállalatok képzett munkaerore irányuló igénye korai jelzésekkel látja el a házigazda hatóságokat a keresett készségekről. A hatóságok számára az a kihívás, hogy idoben megfeleljenek ezeknek a követelményeknek, miközben olyan általános hasznosságú oktatást biztosítsanak, amelyek értelemszeruen nem részesítenek elonyben specifikus vállalatokat.

...a legtöbb esetben főleg az MNE kínál a helyi vállalatoknál jobb tréninget.

Empirikus és anekdotikus bizonyítékok azt mutatják, hogy míg jelentos nemzeti és ágazati különbségek állnak fenn, az MNE arra irányul, hogy a helyi vállalatokkal szemben több tréninget nyújtson, és a humántoke más növelési lehetoségeit is kilátásba helyezze. Viszont sokkal gyengébb az arról szóló bizonyíték, hogy az így létrehozott humántoke áthatást gyakorol a házigazda gazdaság többi területére is. Az olyan irányelvek, amelyek a munkaeropiac flexibilitásának növelésére irányulnak és ösztönzik a vállalkozások kialakulását, a többi stratégiával együtt az áthatás támpillérévé válhatnak.

A technológiai és oktatási eredmények kölcsönösen erősítik egymást, ami igazolja az irányelvkészítők részéről való koordinált megközelítést.

A humántoke szintek és áthatások szorosan összefüggenek a technológiai áthelyezéssel. Különösen a technológiaiilag fejlett ágazatok, és a házigazda országok sokkal inkább találkozhatnak humántoke áthatással, és viszont, a magas humántoke összetevovel rendelkezo gazdaságok könnyebben átadják magukat a technológiai áthatásoknak. Ennek az a következménye, hogy azon erofeszítések, amelyek a technológiai elonyök és a humántoke túltengések hasznosítására irányulnak akkor válnak hatékonná, amikor a technológiai és az oktatási javulás irányvonalai együttesen vannak felvállalva.

d) A verseny

Az FDI és az MNE jelenléte jelentős befolyással bírhat a versenyre a házigazda országokban. Azonban, mivel nincs közösen elfogadott módszer egy adott piacon belüli verseny mértékének le mérésére, kevés határozott következtetés vonható le az empirikus bizonyítékokból a vállalatokkal szemben. A külföldi vállalatok jelenléte nagyban elősegítheti a gazdasági fejlődést azáltal, hogy ösztönzi a helyi versenyt és ebből kifolyólag esetenként magasabb termelékenységhez, alacsonyabb árakhoz és sokkal hatékonyabb forráselosztáshoz vezet. Ellenben, az MNE belépése megnöveli a házigazda ország piacának koncentrációját, amely árthat a versenynek. Ezt a kockázatot bármely tényező növelheti a következők közül: a házigazda ország különálló földrajzi piacot képez, a belépés akadályai nagyok, a házigazda ország kicsi, a belépő fontos nemzetközi piaci helyzettel rendelkezik, vagy ha a házigazda ország versenyének törvényi szabályozása gyenge vagy gyengén fogantatosított.

Az M&A-ra és a társasági együttműködésre adott válaszként a piaci koncentráció megnőtt...

A piaci koncentráció világszinten jelentősen nőtt az 1990-es évek eleje óta, az M&A globális társaságokat újraformáló hulláma miatt. Ugyanekkor, a stratégiai szövetségek számának ugrásszerű emelkedése megváltoztatta azt, ahogyan a formálisan független társasági entitások közreműködnek. A szövetségekről általában azt gondolják, hogy csökkentik a közvetlen versenyt miközben hatékonysági hasznot generálnak, de az erről szóló bizonyíték nincs szilárdan megalapozva. Olyan privatizációs hullámok is vannak, amelyek jelentős külföldi közvetlen befektetést is vonzottak (főleg a fejlődő és feltörekvő országokban) és ennek is fontos hatásai lehetnek a versenyre.

...főleg a fejlődő országok között...

Az empirikus tanulmányok azt sugallják, hogy az FDI-nek a házigazda országok koncentrációjára való hatása, ha van egyáltalán ilyen, sokkal erősebb a fejlődő országokban mint az érett gazdaságokban. Ez azt az aggodalmat veti fel, hogy az MNE egy kevésbé fejlett országba való belépése versenyellenes lehet. Sőt, miközben széleskörű bizonyítékok mutatják, hogy a fejlett házigazda országokban az MNE belépése növeli a termelési szintet, a fejlődő országok esetében ez a bizonyíték gyengébb erővel bír. Ahol ilyen áthatások vannak, ezek hatásainak nagysága és szétszóródása pozitívan kapcsolódik a verseny uralkodó szintjeihez.

...de a legtöbb esetben nem olyan szintre, hogy az azonnal aggodalmat jelentsen a versennyel szemben

Azonban a versenykoncentráció növelésének közvetlen hatása, ha van egyáltalán ilyen, úgy tunik, hogy ágazatonként és házigazda országoként változik. Relatív kevés olyan iparág van, ahol a globális koncentráció olyan szintet ért volna el, hogy ez valódi aggodalmat okozna a verseny szempontjából, főleg ha a megfelelő piacok globális hatással bírnak. Ezt kiegészítően, a jól meghatározott piacokon belül a magas szintű koncentráció nem okozhat csökkenő versenyt, ha a belépés és a kilépés akadályozása kicsi, vagy ha a vásárlók abban a jó helyzetben vannak, hogy képesek megvédeni magukat a magasabb áraktól.

A versenyellenes tevékenységek elleni intézkedések magukba foglalják a külföldi kereskedelemmel szembeni nyitottságot, a helyi versenyszabályok és gyakorlatok megszorítását.

Miközben gazdaságilag kívánatos, hogy a keményen teljesítő külföldi versenytársaknak megengedett legyen a kevésbé termékeny helyi vállalatok felváltása, alkalmazni kell olyan irányvonalakat, amelyek a verseny egészséges szintjét biztosítják. Tarthatóan a legjobb módszer ennek elérésére a „releváns piac” kiterjesztése a házigazda gazdaság nemzetközi piaccal szembeni nyitottá tétele által. Ezenkívül, a hatékonyságot növelő nemzeti versenytörvények és végrehajtott képviselők számára tanácsos csökkenteni a kilépő gyengébb vállalatok által okozott versenyellenes hatásokat. Amikor áttekintik a fúziókat és megállapítják a dominanciaügyek által okozott lehetséges visszaéléseket, a hangsúlynak főleg a verseny és nem a versenyzők megvédésén kell lennie. A modern versenypolitika a hatékonyságra és a fogyasztók megvédésére összpontosít; bármilyen más megközelítés egy iparpolitikára szukított versenypolitikához vezethet, ami sikertelenné teheti a fogyasztóknak nyújtandó hosszú távú hasznot.

e) Vállalati fejlesztés

Az FDI azzal a fontos lehetőséggel bír, hogy a házigazda országokban felgyorsítja a vállalati fejlődést. A megcélzott vállalatra mért közvetlen hatás összhangot hoz létre a megszerző MNE, a megcélzott vállalat hatékonyságának növelésére és a költségek csökkentésére tett erőfeszítések, valamint az új tevékenységek fejlesztése között. Ezenkívül, hatékonyság-javulás érhető el a nem kapcsolódó vállalkozások esetén a demonstrációs hatásokon és más áthatásokon keresztül, hasonlóan ahhoz, mint ami a technológiai és humántokei túltengések esetén volt érzékelhető. Hozzáférhető bizonyíték arra mutat, hogy az MNE által birtokba vett vállalatok jelentős javulást értek el a gazdasági hatékonyság terén, bár országoként és ágazatonként változó módon. A javulásról szóló bizonyíték legerősebb a skálázott gazdasággal rendelkező iparágak esetén, Ebben az esetben az individuális vállalkozásnak egy nagyobb társasági entitás alá való rendelése általában fontos hatékonyságbeli nyereséghez vezet.

Az átvételek általában hasznos vezetői- és menedzsmentfejlesztésekhez vezetnek, amelyek keretében szükséges a külföldi és a helyi kompetenciák közötti egyensúlyhoz elérése

A külföldiek által létrehozott átvételek változásokhoz vezettek a menedzsmentben és a szervezetek vezetésében. Az MNE általában alkalmazza saját cégpolitikáját, az átvett vállalatokkal szembeni információközléssel kapcsolatos belső beszámoló rendszerét és elveit (bár arra is volt már példa, hogy a leányvállalatoktól is vettek át dolgokat), valamint az átvétellel együtt megszokott módon bizonyos számú külföldi menedzser is érkezik. Amennyiben a külföldi szervezeti gyakorlat fejlettebb a házigazda gazdaságban uralkodóénál, ez megnöveli a szervezet hatáskörét, az empirikus tanulmányoknak megfelelően. Viszont amíg az ország-specifikus szakértelemmel bír a leányvállalatok menedzserei számára, addig az MNE-nek a helyi és a külföldi menedzsment optimális keveredésére kell törekednie.

A privatizációban külföldi részvevő tapasztalatai pozitívan szolgálnak, bár a hatékonyságot növelő intézkedések olykor politikailag vitatottak.

Fontos és különleges esetet jelent az állami tulajdonban lévő vállalatok privatizációjának külföldi részvétellel történő elvégzése. Nagyon sok a pozitív tapasztalat, közülük számos Kelet – és Közép Európa átmeneti gazdaságaiból érkezett. Az MNE részvétele a privatizációban konzisztensen megnövelte az átvett vállalatok hatékonyságát. Néhány politikai vita viszont közbeszólt, mert a hatékonyság növelése sokszor összekapcsolódott az azonnali és méretes munkahelyvesztésekkel. Sőt, az FDI értéke az átmeneti gazdaságokban a privatizációval kapcsolatosan részben tükrözi azt a tényt, hogy kevés helyi stratégiai befektetőnek van hozzáférése megfelelő pénzforrásokhoz. Abban a kevés esetben, amikor a helyi magánbefektetők beszálltak az addig köztulajdonban lévő vállalatokba, jelentős hatékonyságnövekedés lett az eredmény.

A közművek privatizálása a fejlődő országokban problémákat okozott a versenyfelügyelet vonatkozásában.

A közös tulajdon privatizációja sokszor különösen kényes kérdés, hiszen a vállalatok gyakran monopolpiaci helyzetet élveznek, legalább a helyi gazdaság szegmensein belül. Az első legjobb privatizációs stratégia az, hogy a privatizáció összekötődjön a nagyobb versennyel bíró piacok megnyitásával. Viszont ott, ahol a privatizált egység nagyrészt romokban hevert a privatizáció előtt, a helyi hatóságok sokszor azzal teszik vonzóvá magukat a külföldi befektetők előtt, hogy egy bizonyos időre védelmet ígérnek számukra a verseny elöl. Ebben az esetben nagyon nagy szükség van erős és független helyi szabályozó felügyeletre.

A hatóságok ösztönzőleg fordulnak az FDI-hez, mint saját vállalati fejlődési és átszervezési stratégiájuk eszközehez.

Összességében, az FDI jelenlegi tapasztalataiból meríthető szerepe a vállalati szerkezetváltásra talán túlságosan is pozitívnak tunhet, mert a befektetők nagy hatékonyságnövelő lehetőséggel rendelkező vállalatokra összpontosítottak. Viszont az irányvonal perspektíva szempontjából ez mindegy addig, amíg a külföldi befektetők abban különböznek a helyi befektetőktől, hogy képességükben áll és akarják a hatékonyság növelését vagy új üzleti lehetőségek megvalósítását. Azok a hatóságok, amelyek javítani szeretnének a helyi üzleti élet ágazatainak hatékonyságán, bátorítón ösztönzik az FDI-t, mint a vállalati szerkezetváltás egy eszközét.

III. Az FDI és a környezeti és szociális vonatkozás

Az FDI rendelkezik azzal a potenciállal, hogy a házigazda országoknak szociális és környezeti elonyöket hozzon a jó gyakorlatok és technológiák MNE-n belüli disszeminációján keresztül, valamint leányvállalataik helyi vállalatok felé való áthatása által. Fennáll az a veszély azonban, hogy a külföldi tulajdonban levo vállalatok arra használhatják az FDI-t, hogy „exportálják” a hazájukban már nem engedélyezett termelést. Ebben az esetben, és főleg akkor, ha a házigazda ország hatóságai készek fogadni az FDI-t, a szokványos standardok csökkenésének vagy befagyasztásának veszélye állhat fenn. Tulajdonképpen kevés az empirikus bizonyíték ezen kockázat-elképzelés fenntartásához.

Míg a felelösség nagyrészt a házigazda ország hatóságainak vállán van, az FDI eros jótéteményekkel szolgálhat a környezet vonatkozásában...

Az FDI közvetlen környezeti hatása általában pozitív, legalábbis ott, ahol a házigazda ország környezetpolitikája megfelelo. Azonban van ellenkezo példa is, különösen adott iparágakban és ágazatokban. Annak érdekében, hogy a belso FDI teljes környezeti hasznát le lehessen aratni, a legfontosabb a helyi teljesítményeknek a megfelelo jelenléte, mint például a házigazda vállalatok környezeti gyakorlatai és szélesebb körü technológiai teljesítményeik tekintetében.

...mivel az MNE általában „tisztább” és sokkal modernebb technológiával rendelkezik.

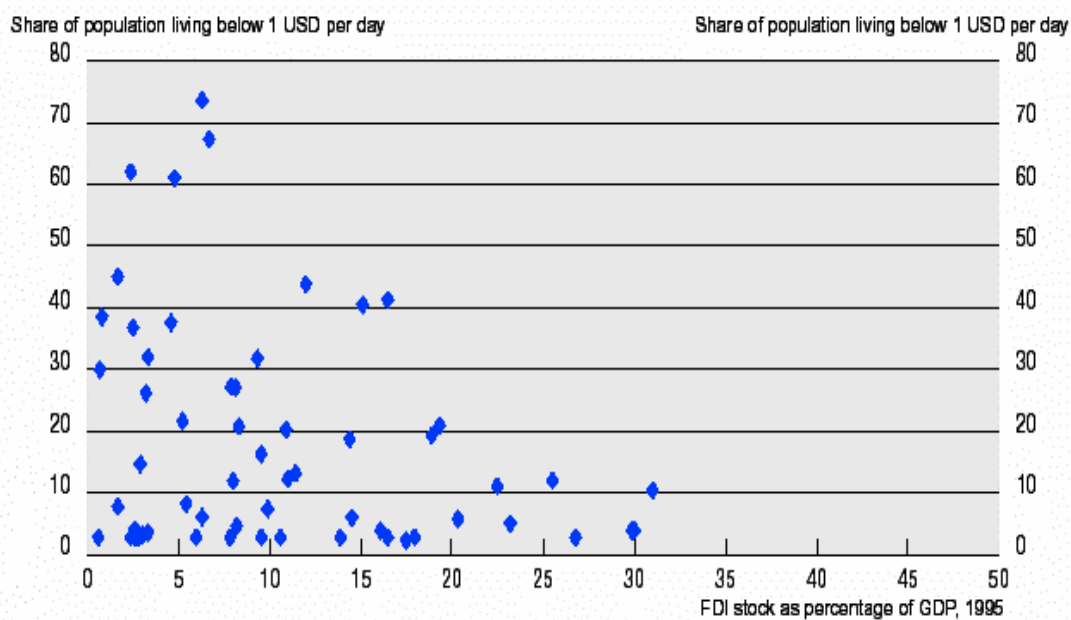
A fejlődö országokba átvitt, a külföldi közvetlen befektetéshez kapcsolódó technológiák sokkal modernebbek és környezeti szempontból „tisztábbak” mint azok, amelyek helyileg elérhetök. Ezentúl, pozitív külsösek vehetök észre ott, ahol a helyi utánzás, a foglalkoztatottsági változások és az ellátási láncolathoz kapcsolódó követelmények sokkal általánosabb környezeti javulásokhoz vezettek a házigazda országokban. Viszont volt néhány olyan eset, hogy az MNE olyan felszerelést helyezett át a fejlődö országban levo társvállalatnak, mely környezeti szempontból alkalmatlan volt saját országukban. Ilyen alacsonyabb rendü technológia használata azonban általában nem áll egy vállalat legjobb érdekében. Ez a példa rámutat az FDI-vel kapcsolatos környezeti kockázatokra.

Kevés a bizonyíték arra nézve, hogy az MNE kényszeríti a házigazda országokat kötelező környezeti szabványai csökkentésére

Empirikus tanulmányok kevés alapot találtak arra a feltevésre, hogy az irányvonal készítők erőfeszítései az FDI vonzására „szennyezettség paradicsomhoz” vagy a „kimerülésig versenyezni” állapotához vezetnek. A „szabályozás lehülésének” lehetőségét nehezebb megcáfolni az ellentény hiányában. Látszólag a környezeti kritériumoknak való megfelelés költsége annyira limitált, (és annyira nagy annak a reputációs ára egy cég számára, hogy ezek megkerülésében részt vegyen) hogy a legtöbb MNE úgy helyezi ki a termelést a fejlődő országokba, hogy figyelmen kívül hagyja ezen országok környezeti szabályozásait. Az ezt az érvet alátámasztó bizonyíték a többi országok –ahol az MNE jelen van – gazdagságától és környezetpolitikájától függ.

Az FDI választ adhat szociális aggodalmakra, mert eszköze lehet a szegénység csökkentésének...

Az FDI társadalmi következményeire való empirikus bizonyítékok távolról sem elegendők. Összegzésképpen viszont azt a nézetet támogatják, hogy a külföldi befektetés segíthet a szegénység csökkentésében és a társadalmi körülmények javításában (lásd a 3.ábrát is). Az FDI általános hatása a növekedésre lényeges. Tanulmányok rámutattak arra, hogy a fejlődő országokban létrejövő nagyobb jövedelmek haszna általában arányosan oszlik el a lakosság szegényebb rétegei felé. Az FDI jótékony hatása a szegénység csökkentésére potenciálisan erősebb akkor, amikor az FDI a munkaigényes iparágak fejlesztésének eszközeként van jelen – és amikor ez abban gyökerezik, hogy az MNE kapcsolódik a nemzeti munkatörvényhez és a nemzetközileg elfogadott munkaszabályokhoz.

3. Ábra: A szegénység és a belső FDI állomány (60 fejlődő országban)

Az FDI mint a GDP százaléka, 1995;

Forrás: World Development Indications

...különösen ha azt nézzük, hogy sok MNE érdekelt a társadalmi kohézióban és a munkaszabványokban. Ennek ellenére vannak olyan példák, specifikus országok és ágazatok, ahol ellentétes a hatás.

Kevés a bizonyíték arra, hogy a külföldi testületi jelenlét a fejlődő országokban az alapvető társadalmi értékrendek, mint például a munkaszabványok legjavának általános megromlását okozza. Ellenkezőleg, az empirikus tanulmányok pozitív viszonyt látnak az FDI és a munkavállalók jogai között. Az alacsony munkaszabványok sok esetben még az FDI-t is elrettenthetik, mivel a befektetők aggódnak világ-reputációjukkal kapcsolatban a világ többi részére vonatkoztatva, és félnek a társadalmi nyugtalanságtól a házigazda országban. Viszont különleges kontextusokban fennállhatnak problémák. Például az a nem triviális szerep, amelyet az EPZ sok fejlődő országban játszik, egyesek szerint aggodalmakkal szolgálhat az alapvető társadalmi értékek tiszteletével kapcsolatban.

IV. Következmény: elonyök és hasznok

A tanulmányból levonható fő irányelvi következtetés az, hogy az FDI gazdasági elonyei valóságok, de nem növekednek automatikusan. Hogy a külföldi társasági jelenlétből a maximális haszon legyen learaható, az üzlet számára egy egészséges környezet létrehozása a legfontosabb, ami bátorítja mind a helyi, mind a külföldi befektetéseket, ösztökéli a készségek újítását, javulását és hozzájárul a társaságok versenyszeru hangulatához.

Az FDI-ból származó elonyök nagysága a házigazda országok megfelelő kereteinek létrehozására való erőfeszítésétől függ...

Az FDI-ból származó tiszta elonyök nem növekednek automatikusan, nagyságrendjük házigazda országoként és kontextusonként különbözik. Néhány fejlődő országban az FDI teljes elonyeit visszahúzó tényezők magukban foglalják az általános oktatás és egészségügy szintjét, a házigazda ország vállalatának technológiai szintjét, a kereskedelem felé való nem elegendő nyitottságot, gyenge versenyt és nem megfelelő szabályozó kereteket. Ugyanígy egy fejlődő ország megfelelő technológiai, oktatási és infrastrukturális eredményei, más országokkal való egyenlő körülmények között, jobban felszerelik arra, hogy a piacain jelenlévő külföldi jelenléte fokozottabban hasznosítsa.

...de még a legkevésbé jól fejlődő országok is haszonhoz juthatnak, többek között azáltal, hogy az FDI-t a hiányos pénzügyi források kiegészítésére használják.

De még azok az országok is, amelyek gazdasági fejlettségi szintje nem engedi meg a külföldi jelenléte általi pozitív külsőségeket, elonyökre tehetnek szert a belső FDI révén, a nemzetközi támogatáshoz való korlátozott hozzáférés által. A pénzügyi korlátozás megkönnyítésével az FDI lehetővé teszi a házigazda országoknak, hogy magasabb növekedési szinteket érjenek el, melyek általában a gyorsabb léptéku bruttó állótoke kialakulásából sugároznak. Az FDI végso gazdasági hatása olyan gazdaságokra, amelyek más finanszírozási forrásokkal nemigen rendelkeznek, létfontosságú módon függ a házigazda országok hatásai által követett irányvonalaktól. Egy gazdaság ágazati felépítése is különbségtevo lehet. Miközben sok fejlődő ország szolgáltatási ágazata alacsony fejlettségu lehet, és ezért nem képes nagy mennyiségű FDI beáramlást vonzani, addig a kitermelő iparágak a bőséges természeti forrásokkal rendelkező országokban elonyös módon fejleszthetők a külföldi befektetők segítségével.

Az FDI általgerjesztett gazdasági változás okozhat néhány hátrányos elosztási és munkaügyi hatást a házigazda országban. Mindkét problémacsoportnak ideiglenes jellegűnek kell lennie, de ezek meghosszabbodhatnak és súlyosbodhatnak a megfelelő irányvonal válaszok hiányában.

A korábban már említett belső FDI lehetséges hátulütőin felül mikro-orientációs problémák is felléphetnek. Például, miközben az FDI átfogó hatása a vállalati fejlődésre és termelésre majdnem mindig pozitív, általában disztribúciós változásokat és a házigazda ország ipari újrastrukturálását is magával hozza. A változások beszabályozási költségeket vonnak maguk után és kiváltják olyan társadalmi csoportok ellenállását, amelyek nem számítanak elonyök szerzésére. A házigazda országokban fellelhető strukturális merevségek súlyosbítják az ilyen költségeket, nem kevésbé ott, ahol a munkapiac túl lassú ahhoz, hogy új lehetőségeket nyújtson az átalakítás által érintett személyek számára. Összességében, a költségek akkor a legjobban mérsékeltek, ha a flexibilitás felé megfelelő lépéseket tettek meg, összekötve ezt a makroökonómiai stabilitással és a megfelelő jogi és szabályozó keretek alkalmazásával. Míg ennek a felelőssége nagyban a házigazda ország hatóságain múlik, a származási országok, az MNE és a nemzetközi fórumok szintén fontos szerepet játszanak.

Az FDI katalizátorként hat akkor, amikor kiemeli házigazda gazdaság erösségeit és gyengeségeit, elotérbe helyezve mind az elonyeit, mind pedig a hátrányait.

Azokban az esetekben, ahol a hazai törvényi, verseny és környezeti keretek gyengék vagy gyengén fogantatosítottak, a financiálisan erős külföldi vállalatok jelenléte nem mindig elegendő a gazdasági fejlődés támogatásához, bár vannak olyan példák (főleg a pénzügyben), ahol az OECD tagállamokban lévő MNE hozzájárult az ipari standardok feljavításához. Ahol a gazdasági és a jogi struktúrák egészséges környezetet hoznak létre az üzlet számára, az erős külföldi társasági versenyző belépése stimulációt gyakorol a házigazda ország üzleti ágazatára, akár versenyen, vertikális kapcsolatokon vagy demonstrációs hatásokon keresztül. Az elmondható, hogy az FDI katalizátorként működhet a házigazda országok társasági környezetében lévő erösségek és gyengeségek kihangsúlyozásában, lehetőség szerint kihangsúlyozva a „kormányzás nélküli zónák” problémáit míg elonyöket mutat fel olyan országokban, ahol sokkal üdvösebb az üzleti közeg és jobb a kormányzás. Ez megerősíti a fent tett kijelentést, mely szerint a házigazda (és származási) országoknak iparkodniuk kell a szabályozó és jogi keretek javításán, valamint más olyan elemekén, amelyek segítenek az üzleti ágazatnak.

Az országoknak általában nem tanácsos fejlődésüket az FDI hasznára alapozni. A belső FDI-t a helyi erőforrások értékes kiegészítésként és nem mind a növekedés fő forrását kell tekinteni.

Végül az FDI – akárcsak a hivatalos fejlesztési segítség – nem lehet a szegény országok fejlődési problémáinak legfőbb megoldási forrása. Azzal, hogy az FDI átlagos belső állaga körülbelül 15 százaléka a fejlődő országok bruttó helyi toke-kialakulásának, a külföldi befektetés inkább értékes adalékot jelent a helyi állótokéhez, de nem lehet elsődleges pénzügyi forrás. Azok az országok, melyek képtelenek helyi tokét biztosítani a befektetésekhez, nem valószínű, hogy haszonélvezői lesznek az FDI-nek. Ugyanígy, miközben az FDI jelentősen hozzájárulhat a humántoke kialakulásához, a csúcstechnológiák áthelyezéséhez, a vállalatok szerkezeti átalakításához és a megnövelt versenyhez, de a házigazda ország hatóságainak feladata az alapvető erőforrások megtétele az oktatási szint növeléséhez, az infrastruktúrába való befektetéshez és a helyi üzleti ágazatok egészségének fokozásához. Az MNE helyi leányvállalatai rendelkeznek azzal a potenciállal, hogy kiegészítsék az ilyen erőforrásokat, s a külföldi vagy nemzetközi képviselők asszisztálhatnak, például teljesítménynövelő intézkedések által. De az FDI jótékony hatásai az illetékes nemzeti hatóságok időben történő, megfelelő irányvonal intézkedésektől függően kontingensek.

V. Irányvonal javaslatok

Az irányvonalak fontosak az FDI teljes elonyeinek learatása szempontjából. A külföldi befektetőkre három széles tényezocsoport van hatással: az individuális projektek elvárható profitabilitása; annak könnyúsége, ahogyan az adott országon belüli leányvállalatok működése a befektető globális stratégiába integrálható, és a házigazda ország létrehozó környezetének általános minosége. Néhány fontos paraméter, amely korlátozhatja az elvárt profitabilitást (pl. a helyi piac mérete és földrajzi elhelyezkedése) azonban nagyrészt kívül esik az irányvonal alkotóinak hatókörén. Továbbá, számos esetben az egyedi beruházási projektek profitabilitása a fejlődő országokban legalább olyan magas lehet, mint másutt. Viszont a fejlett gazdaságok tiszta elonyöket oriznek meg a fent említett második és harmadik tényezokbol, amely arra ösztönözheti a kevésbé fejlett gazdaságokat, hogy a felzárkózás érdekében irányelvi cselekvéseket vállaljanak fel. Az olyan fontos faktorok, mint a házigazda ország infrastruktúrája, ennek a világgazdasági rendszerbe történő integrálása és a megfelelő nemzeti kompetenciák mind elsodleges területek.

a) Kihívások, melyekkel a házigazda ország hatóságainak szembe kell nézniük

A stabil FDI irányvonalak és a helyi vállalkozások fejlesztésére irányuló irányvonalak nagyrészt egyenértékűek. Három kategóriába tartoznak, nevezetesen...

A házigazda országnak az FDI vonzására irányuló stabil irányelvi és a külföldi vállalatok jelenlétéből származó haszon nagyrészt egyenértékű azokkal az irányvonalakkal, amelyek a helyi források produktív befektetés irányába történő mobilizálásáról szólnak. Amint az a Monterrey Nyilatkozatban le van fektetve, a helyi források a legtöbb esetben alapul szolgálhatnak az önfenntartó fejlődés biztosítására. A létrehozó helyi üzleti környezet nem csak azért életképes, mert mobilizálja a helyi forrásokat, de vonzza és hatékonyan kihasználja a nemzetközi befektetéseket is.

...makroökonómiai stabilitás és a gazdasági közvetítés minosége...

Amint azt az OECD tagok és más országok tapasztalata mutatja, a házigazda ország hatóságai számára hozzáférhető intézkedések három kategóriába tartoznak: az általános makroökonómiai és intézeti keretek javításába; egy olyan szabályozó környezet létrehozásába, amely hozzájárul a belső FDI-hez és az infrastruktúra, a technológia és a humán szakértelem feljavításába egy olyan szintre, amelyen a külföldi vállalati jelenlét teljes potenciális haszna megvalósítható.

...a feljavult létrehozó környezet...

Ezen pontok közül az első pont megalapozza azt a tényt, hogy a házigazda országok gazdasági és kormányzati gyakorlata kihatással van a beruházási klímára. Az irányelv alkotók általános céljának ennél fogva annak kell lennie, hogy az elérhető legnagyobb lehetséges makroökonómiai stabilitásra és az intézményes előrejelezhetőségre törekedjenek. Még konkrétabban (és szemben azzal, hogy a fő beszámoló nem fókuszál a makroökonómiai és gazdasági létrehozó környezetekre) a következő ajánlásokat széleskörűen támogatják:

- Kövessék a stabil, megbízható makroökonómiai irányelveket, amelyek fokozzák a magasfokú gazdasági növekedés és foglalkoztatás fenntartását, az árstabilitást és a fenntartható külső üzleti kapcsolatokat.
- Részesítsék elonyben a középtávú költségvetési/pénzügyi diszciplinát, a hatékony és szociálisan igazságos adórendszert és körültekintő magánszektorbeli adóságkezelést.
- Erosítsék meg a helyi gazdasági rendszereket, abból a célból, hogy a helyi gazdasági források hozzáférhetővé váljanak a külföldi tőke pótlására és kiegészítésére. Az elsődleges terület a tőkepiac, és azon gazdasági eszközök fejlesztése, amelyek elonyben részesítik a megtakarításokat és hosszú-távú hitelek hatékonyságát. Ez általánosan segíteni fog a támogatási kényszer enyhítésében és lehetővé teszi, hogy a helyi vállalkozások is profitáljanak azokból az üzleti lehetőségekből, amelyek a külföldi vállalati aktivitásból nemek ki. Ezzel a folyamattal együtt fog járni a multilaterálisan elfogadott pénzügyi standardok hatékony alkalmazása.

és a megfelelő infrastruktúra feljavítása.

A szélesebbkörű létrehozó környezet az FDI számára általában azonos azokkal a legjobb gyakorlatokkal, amelyek dinamikus és kompetitív hazai üzleti környezetet hoznak létre. Az átláthatóság elvei (mind az, amely a házigazda ország szabályozó tevékenységeire, mind pedig az, amely az üzleti szektor gyakorlatára vonatkozik) és a diszkriminációmentesség is fontos szerepet játszik abban, hogy vonzza a külföldi vállalkozásokat és hasznot húz a helyi gazdaságban való jelenlétükből. Az FDI valószínűleg addig, amíg a befektetők nem értik meg ésszerűen azt a környezetet, amelyben működnek. Sőt, az átláthatóság hiánya tiltott és etikátlan gyakorlathoz vezethet, amely általánosan gyengíti a házigazda ország üzleti környezetét. (2. Szövegdoboz). Ebben a kontextusban a házigazda országok hatásainak a következő intézkedéseket kell vállalniuk:

- Meg kell erősíteniük azokat az erőfeszítéseiket, amelyek a jogszabályok és a jó kormányzás konszolidálására vonatkoznak, ez magában foglalja a korrupció elleni erőfeszítések fokozását és növeli a politikai és szabályozó kereteket (pl. a versenyre, a gazdasági jelentésekre és az intellektuális tulajdon védelmére vonatkozót), hogy elősegítse a dinamikus és jól működő üzleti szektort. Ezen politikák az átláthatóságra való hatásukon keresztül fognak hasznot húzni az FDI légköréből. Azzal, hogy az informális gazdaság nagyobb része nyitottá válik, ennek fontos másodlagos szerepe lesz majd az országok befektetést vonzó környezetére.

2. Szövegdoboz. **A házigazda ország átláthatósága.**

A létrehozó környezet azon elemei közül, melyekre hatással vannak az irányelvek, vitathatatlanul az átláthatóság a legfontosabb. Esettanulmányok rámutatnak, hogy vállalatok esetén lehetséges, hogy például olyan országokban akarnak befektetni, ahol a jogi és szabályozó keret nem nevezhető „befektető barát” - feltéve, ha képesek megfelelően tiszta képet kapni arról a környezetről, amelyben tevékenykedni fognak. Ugyanígy, az átláthatóság rendelkezik bizonyos küszöbértékekkel, amely alatt az üzleti lehetőségek annyira átlátszatlanok, hogy gyakorlatilag egyetlen befektető sem hajlandó belépni, tekintet nélkül az ösztönző tényezőkre. Egy másik fontos faktor az átláthatóság vonatkozásában a társadalmi kohézió szintje és a házigazda ország stabilitása. A kohézió és a stabilitás hiánya nagyban hozzájárul a befektetők kockázatszeléséhez és kipattanhat az aggodalom a külföldi befektetők közötti reputációjuk lehetséges rombolódásáról.

Az átláthatóságra való igény kapcsolódik mind a hatóságok által felvállalt cselekményekhez, mind pedig a házigazda ország tágasabb üzleti környezetéhez. Az FDI viszonylagos visszafordíthatatlansága miatt, a törvényi cselekvés és a szabályok megerősítésének bizonytalansága fontos akadályként jelennek meg, teret adva a kockázati prémiumoknak és létrehozva a diszkriminatív bánásmódtól való félelmet. Egy nem-átlátható házigazda országban üzleti környezet információs költségeket hoz létre, a társasági energiákat bérleti díj iránti tevékenységek felé téríti és nyílt bunözést indíthat el, mint például a korrupció. Miközben ez a házigazda ország üzleti ágazatára nehezedik, értelemszerűen sokkal nagyobb elrettentésként szolgál a külsősök számára, akik nem részesei a helyileg elérhető információknak.

A házigazda országok hatóságainak és vállalatainak költségét a magas szintű átláthatóság elérésének érdekében, míg ezek nem triviálisak, össze kell hasonlítani mind a helyi, mind a külföldi befektetők felé felmerülő azon költségekkel, amelyek a nem átlátható üzleti környezet fenntartásából származnak. A származási országok intézményei és a nemzetközi szervezetek segíthetnek a házigazda országok hatóságainak kapacitásnövelő intézkedésekkel.

Az FDI gyakran hozzájárul egy sokkal átláthatóbb környezet megvalósításához. Vannak példák olyan külföldi társasági jelenlétre, amelyek egyre inkább támogatják a nyitottabb kormányzati gyakorlatokat, növelik a társasági átláthatóságot és segítséget nyújtanak a korrupció elleni harcban. Sokkal általánosabban, ösztönözve az MNE-t arra, hogy betartson olyan általánosan elfogadott standardokat, mint a hivatalos személyek megvesztegetése elleni küzdelemről szóló OECD Egyezményt, nemzetközi befektetési Nyilatkozatot és a multinacionális vállalati Irányelvek, a származási ország hatóságai hozzájárulhatnak a szociális társasági felelősség színvonalának növeléséhez a házigazda országokban.

A külföldi kereskedelem felé való növekvő nyitottságot támogassák, s így a helyi vállalkozási ágazat teljes mértékben részt tud venni a globális gazdaságban. Ez a megközelítés azokkal az erofeszítésekkel együtt vállalandó fel, amelyek az üzleti ágazat versenyének növelésére összpontosítanak. Egy kombinált megközelítés az üzlet számára nagyobb helyi és nemzetközi nyitottságot engedélyez, s kéz a kézben védelmet nyújthat a koncentráció növekedésének negatív hatásai ellen. Ezenkívül, a globális és a regionális kereskedelmi akadályok sikeres kiküszöbölése a résztvevő országokat sokkal vonzóbbá teszi az FDI számára, köszönhetően az ezt kísérő „releváns” piac bővülésének.

Foglalja bele a non-diszkriminációt a nemzeti törvénykezésbe és alkalmazzon megfelelő eljárásokat ennek megerősítésére a kormányzat és közigazgatás minden szintjén. Tudva a verseny fontosságát a források szétosztásában és a fenntartott gazdasági növekedésben, lényeges, hogy a külföldi belépők képesek legyenek kormányzati elfogultság nélkül versenyezni, és hogy a honi vállalatok ne legyenek indokolatlanul hátrányos helyzetben a külföldiekkel szemben.

A nemzeti gazdaságban lévő társasági jelenlétekből származó maximális haszon learatása érdekében a belföldi kompetenciáknak, technológiáknak és infrastruktúráknak elégséges módon kell kifejlodve lenniük, hogy lehetővé tegyék a helyiek számára, hogy a külföldi tulajdonban lévő vállalkozások által létrehozott áthatásokból származó elonyökból teljes elonyt merítsenek. A házigazda ország hivatalainak ezért – megfelelően figyelembe véve a költségek és az elvárt haszon közötti mérleget és a helyi gazdaság fejlettségi fokát – a következő hatásokra a következő intézkedéseket kell tenniük:

Létre kell hozni és a releváns fizikai és technológiai infrastruktúrát és növelni kell annak minőségét. Egy ilyen infrastruktúra jelenléte fontos tényező az MNE vonzása terén, lehetővé teszi a nemzeti vállalatok számára a külföldi tulajdonban lévő technológiai melléktermékek integrálását a termelési folyamataikba, és ezek szétosztásának elősegítését a házigazda gazdaságban. Beengedve a külföldi befektetést az infrastruktúra ágazatokba és ezen befektetéseknek az ODA eszközeivel való befolyásolása segítheti ezeket az erofeszítéseket.

- A fejlődésért történő alapvető, széleskörű oktatás fontosságából kiindulva, fel kell emelni a nemzeti munkaerő oktatási szintjét. Az alapvető oktatáson túlnyomó szakosított készségek biztosításának a házigazda országban létező kompetenciákra kell építenie, ahelyett, hogy az egyéni külföldi tulajdonú vállalkozások rövidtávú vagy különleges szükségleteit célozná meg. Egészséges munkaerőre is szükség van, amely alapvető közegészségügyi infrastruktúrát követel (pl. tiszta víz).
- Alkalmazni kell az önmagukban is fontos nemzetközi egyezményeket és erofeszítéseket a gyerekmunka csökkentése és a munkahelyi diszkrimináció kiküszöbölése érdekében, valamint el kell távolítani az akadályokat a kollektív alkukötések elől. Ezek eszközül szolgálnak a készségek javításához, a munkaerő motivációjához és a magas szinten működő MNE-vel való kapcsolatok

elősegítéséhez. Továbbá, egy viszonylag alapos környezeti és szociális keret egyre fontosabb azoknak az országoknak, akik vonzani szeretnék a magas színvonalon működő nemzetközi befektetéseket.

- Figyelmesen át kell tekinteni a teljesítménnyel szembeni követelmények hatását a külföldi befektetésekre. Ahelyett, hogy a teljesítménnyel szembeni követelmények alátámasztása történne meg az FDI bokezu ösztönzéseinek szükségsszerű ellensúlyozásaként, az országok azt is megtehetik, hogy önmaguktól értékelik újra az ösztönzési sémákat. Ezentúl, el kell ismerni, hogy az ilyen követelmények a jobb minőségű FDI vonzása ellen tett erőfeszítések ellen dolgoznak.

b) A házigazda ország hatóságaival szembeni kihívások

A származási ország hatóságai hozzájárulhatnak a házigazda országok erőfeszítéseéhez, például a...

Miközben a házigazda ország hatóságainak hordozni kell az FDI elonyeinek learatása céljából elvégzendő irányvonal szabályozásának terhét, az MNE származási országainak – és sokkal általánosabban, a fejlett világnak – felül kell vizsgálniuk azt, hogy saját nemzeti irányvonalai milyen módon hatnak a fejlődő országokra. Így az FDI elonyei, melyek a megnövekedett nemzetközi kereskedelmi integrációból és a technológia terjedéséből származnak, -mint ahogy jelen jelentésben is megállapításra került,- jelentősen befolyásolták a fejlődő országok irányvonalai által.

...külföldi kereskedelmi rendszerük liberalizációjában,

A további piacliberalizáció alaposan hozzájárulhat a világszintű gazdasági fejlődéshez, hasznot hozva mind a fejlett, mind pedig a fejlődésben lévő országokba. Az FDI kontextusában a fejlett (származási) országok kereskedelmi politikája további dimenzióval gazdagodik, mivel az FDI fontos része a kapcsolatban lévő vállalatok közötti utólagos kereskedelmi kapcsolattól függ. A kereskedelmi akadályok és a támogatások azon törekvése, hogy limitálják a fejlett országokba menő importot tulajdonképpen költségeket vet ki a fejlődő országokra (melyek nagyjágra láthatóan túllépi a segélybeáramlás mértékét). A fejlett országok hatóságai ki tudják fejleszteni a fejlődő országok arra való képességét, hogy ezen akadályok és támogatások csökkentése és végső soron kizárása által vonzást gyakoroljanak a külföldi befektetésekre.

...támogatva a fejlődő országok felé megtett technológiai átviteleket,

A származási ország kormányainak fel kell becsülniük azokat a hatásokat, amelyeket technológiai politikájuk mérhet a házigazda országba való technológiai áthelyezésekre. A hatóságok pozitív eredményt érhetnek el, ha az MNE-t bátorítják a házigazda országok technológiai szükségleteinek figyelembe vételére. Az OECD multinacionális vállalati Irányelvek, amelyeket a kapcsolódó országoknak fel kell vállalniuk, azt kötik ki, hogy a vállalatoknak olyan gyakorlatokat kell elfogadniuk, amelyek „lehetővé teszik a technológiák és a szakértői ismeretek áthelyezését és gyors terjedését, odafigyelve az intellektuális tulajdonjog megvédésére”.^{*} Annak a szükségét, hogy származási országok szerepet játszanak a kevésbé fejlett országokkal szemben a TRIPS Egyezmény 66(2) Cikkelyében jelenik meg és a következőket jelenti ki:

„A fejlett tagországoknak ösztönözniük kell a területeken lévő vállalatokat és intézményeket, azzal a céllal, hogy a kevésbé fejlett tagországokba történő technológiai átvitelt támogassák és bátorítsák, annak érdekében, hogy lehetővé váljon utóbbiak számára egy alapos és életképes technológiai alap.”

...felülvizsgálva saját irányvonalait az FDI vonzása érdekében,

Miközben felismerik, hogy a fejlett és a fejlődő országok általában nem versenyeznek ugyanazért a befektetési projektekért, a fejlődő országoknak figyelniük kell a saját belső befektetések támogatására tett intézkedéseikből származó, a fejlődő országok FDI-t vonzó képességére tett lehetséges hatásokra.

^{*} Az OECD Nyilatkozat és Döntés a Nemzetközi Befektetésekről és a Multinacionális Vállalatokról, 1. függelék, VII.2. rész

...és kiaknázva az FDI és a hivatalos fejlődési támogatás közötti összhangot.

Egy másik tevékenységi terület az FDI áramlás és az ODA közötti összhang javítására vonatkozik. Míg az ODA bizonyos kevésbé fejlett országokban az elégtelen FDI egyedüli helyettesítője, van bizonyíték arra, hogy a gondosan megcélzott fejlődési támogatás hozzájárulhat az FDI áramlások befolyásolásához, a megtakarítások és befektetések növelésének vonatkozásában létrehozott hasznos körfolyamathoz. Az ODA használható az intézmények és az irányvonalak fejlődő országokban való alátámasztásához vagy fejlődéséhez. Ez segít a helyi megtakarítások, a helyi és külföldi befektetés valamint növekedés kedvező környezetének létrehozásához. Néhány segélynyújtó és kedvezményezett ország már ezeket az elveket követve tevékenykedik. Az ODA pénzforrásai használhatók a befektetők számára fontosnak tartott területekkel szembeni befektetési döntések meghozatalában, mindenekelőtt abban, hogy a házigazda országokat támogatják az előző részben bemutatott intézkedések egy részének elérésében. A fizikai infrastruktúra, a humántőke és az egészség javítása a fejlődő országokban mind ide tartozik. Ezenkívül, a társadalmi kohézióra tett hatása által az ODA segíthet a fejlődő országoknak, hogy sokkal vonzóbb helyé váljanak az FDI számára.

c) A multinacionális vállalatok szerepe

Az MNE-nek felelősségei is vannak...

A magánszféra (főleg a külföldi befektetők) életbevágóan fontos szerepet játszik a gazdasági növekedés létrehozásában és hozzájárul a fenntartható fejlődési célok eléréséhez. Ezért, a magánvállalatok viselkedési és vezetési módja fontos az FDI elonyeinek gazdasági fejlődés szempontjából való maximalizálásához. Az OECD országok számos kezdeményezést hoztak létre a felelősségteljes társasági viselkedés érdekében. Ezek között van az OECD multinacionális vállalati Irányelvek.

...mint ahogy az OECD multinacionális vállalati Irányelvekben is ki van kötvé

A nemzeti bánásmód és az OECD nemzetközi befektetésre és multinacionális vállalatokra vonatkozó Nyilatkozatában bennfoglaltakkal együtt a felelős üzleti magatartással kapcsolatos önkéntes alapelvek és szabványok a multinacionális vállalatoknak való Irányelvekben vannak lefektetve, amelyet 36 OECD és nem OECD ország kormánya ajánl az országaikban és országaikból működő MNE-k számára. Ezek a javaslatok úgy olvasandók, mint a nemzetközi közösséget már érintő Fejlesztési Ütemtervek, olyan területeken, mint a technológiai áthelyezés, humántőke menedzselési gyakorlatok, átláthatóság és verseny. Ezenfelül a vállalatoknak vissza kell tartaniuk magukat attól, hogy mentesítsék magukat a nemzeti környezeti, munka és egészségügyi szabványoktól.

...és a vállalatok által önként felvállalt viselkedési normákban.

A multinacionális vállalatok azzal reagáltak a közösségi kérdésekre, hogy irányvonalközléseket vagy viselkedési normákat adtak ki, amely kifejezte elkötelezettségüket az üzleti etika és a jogi elozékenység számos területén. Menedzsment-rendszereket terveztek meg, az ezen elkötelezettségeknek való megfelelés érdekében, és adott számú szabványosított menedzsment-rendszerek bukkantak fel. Az Irányelveket arra használhatják a kormányok, üzleti szövetkezetek és más részvényesek, hogy támogassák ezeket a kezdeményezéseket és nagyobb számú vállalatot vonjanak be a jobb fejlesztési gyakorlatok keresésébe.

d) A nemzetközi együttműködés fontossága

A nemzetközi együttműködés életbevágó marad...

A nemzetközi együttműködés, a nemzetközi szervezetek égisze alatt, vagy kétoldalúan, segítheti vagy megerosíthatja a házigazda országok, származási országok és multinacionális vállalatok (az előző részben érintett módon) FDI-vel kapcsolatos erőfeszítéseit. Az együttműködés adalékos értéke a származási országok, vagy szélesebb körben a fejlett országok kontextusában azon a tényen nyugszik, hogy a fent javasolt cselekvések nem könnyen követhetők akkor, ha az országok egyedül tevékenykednek. A nagyszámú irányvonal intézkedés házigazda országok részére előírt fent javasolt felvállalása túl van nagyon sok szegényebb nemzet képességein. Ez olyan célt hoz létre a többi ország és szervezet számára, hogy segítséget kell nyújtaniuk, technikai támogatási és képességlétrehozási intézkedések révén.

...nem kevésbé az olyan területeken, mint a befektetési képességlétrehozás.

A Doha és a Monterrey Nyilatkozat háttérben lefektetettek ellenére, - amelyek a képességlétrehozást mint a nemzetközi együttműködés elsődleges részét határozzák meg, - a nemzetközi szervezetek és a megfelelő nemzeti szerveknek körültekintően kell felbecsülniük a nemzetközi befektetés - főleg az FDI - területén szükséges tevékenységeket. A megnövelt képességlétrehozási intézkedések arra összpontosítanak, hogy a fejlődő országok erősebb képességeket fejlesszenek ki a következő területeken: általános kínálati oldali kihívások, széleskörű irányelvek megfogalmazása és kivitelezése az FDI felé, valamint a külföldi befektetéshez kötődő nemzetközi egyezmények és megállapodások tárgyalási és alkalmazási architektúrája.

Az OECD jól szolgálja ezeket az erőfeszítéseket...

Az OECD kulcsfelelős abban, hogy fórumként működjön a Tagok tapasztalatának a képességlétrehozással és az együttműködés befektetési eszközeivel kapcsolatos megosztásában. Az OECD jellegzetes módszere egy társak által végzett felülvizsgálati folyamatra épül, mely az FDI irányelvek felé hosszán végzett benchmarking teszteken, a különböző perspektívájú és kultúrájú kormányzatoktól érkező javaslatokon és a monitorozási folyamatból származó tüzetesen átnézett folyamatokon alapul.

...melyeket jó néhány nemzetközi szervezetnek is együttesen fel kell vállalnia.

Egy ilyen megközelítés sikere azoktól a mechanizmusoktól függ, amelyek koordinálják a képességlétrehozás és a technikai támogatás forrásainak használatát. A kihívások olyan nagyok, hogy nincs olyan egyedüli intézmény, mely megfelelően válaszolni tudna a fejlődő országok szükségleteire. Ez magával vonja a nagyobb közreműködés szükségességét a befektetési és segélyszervezetek között, valamint hogy a segélyszervezetek területi képviselői számára nyújtott intézményi támogatottságok lehetővé tegyék, hogy szélesebb körben vegyenek részt a befektetési képességlétrehozó tevékenységekben. Az ilyen kiterjedt válaszok feltételezik, hogy a nemzetközi szervezetek számára a befektetések képességlétrehozása nagyon nagy prioritást képez, mind központi, mind pedig területi szinten.

Ez az Áttekintés egy OECD kiadvány részleteit tartalmazza, amelyet eredetileg a következő angol és francia címenek közöltek :
Foreign Direct Investment for Development: Maximising Benefits, Minimising Costs
L'investissement direct étranger au service du développement: Optimiser les avantages, minimiser les coûts
© 2002, OECD.

Az OECD kiadványai és az Áttekintések a www.oecd.org/bookshop/ címen állnak rendelkezésre.

Írja be az "overview" szót a "Title search" mezőbe az Online Könyvesbolt honlapján vagy írja be a könyv angol címét (az Áttekintések az eredeti angol nyelvű könyvhöz vannak csatolva).

Az *Áttekintések* készítését a Közügyi és Kommunikációs Igazgatóság jogi és fordítási csoportja végzi.

E-mail: rights@oecd.org / Fax: +33 1 45 24 13 91

© OECD, 2003

Ez az *Áttekintés* abban az esetben reprodukálható, ha megemlítsük a szerzői jogot és az eredeti kiadvány címét.